

FØROYA SOSIAL-DEMOKRATUR

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BROÐURSKAPUR

Nr. 34

Lýsingarprísir fyri mm: 12 oyru á
1. síðu, 10 oyru á 3. og 4. síðu

Leygardag 17. september 1949

Bladið verður bílagt á posthúsinum, og
kostar kr. 2,00 + porto um fjórðingsárið

23 Árg.

FØROYINGAHAVNIN

Hava vit forkomið okkara bestu kjansum har?

Vit minnst allir, hvussu ávisir menn, ið nú sita sum kjarnar í loysinga- og fólka-flokkinum, lupu á Føroyingahavnina.

Stauning og aðrir sögdu, at tað var órættvis atfinning. — Føroyingahavnin lá væl fyrri, var stór og ein hin frægasta í Grønlandi til nýtslu hjá teimum, ið ikki hövdu rættin til at arbeiða inni á fjórðunum.

Men hvat siga føroyingar í dag?

Vit hittu P. M. Dam, fólkatingsmann, og spyrja hann m.a. um havnalíkindini, serliga um Føroyingahavnina. Hann svarar:

»Atleggingarlíkindini í Grønlandi eru yvirhøvur ótrúliga ring. Eg havi nú ferðast víða í Grønlandi. Men á ongunum fírdi uttan har, ið amerikumennt hava gjørt bryggju fyrri fleiri milliónur við at stópa arm ella bryggjuspørða út í sjógvin, kundi eitt skip sum t.d. »Umanak« leggja at. Flóð og fjóra eru so ófór, um 16 fótur, og tá strondin skráar niður móti fjardardýpinum, er bryggjubygging ógvuliga dýr.

Einasta plássid, ið eg sá, at stór farmaskip kundu leggja at klettinum, var í Føroyingahavnini, har ið nú norðmenninir undir skjóli av donskum eitifelagi hava fingið ávíst pláss av »havnakontrollóri« Möller.

Eitt er atleggingarpláss. Men ókini uttanum eru flestu staðni har uppi næstan óbyggilig uttan fyrst at hava ofrað miklan pening til ruddingararbeiði.

Men eisini hesum spurningi viðvíkjandi er hitt »norsk« plássid í Føroyingahavnini »ideelt«. Ti omanfyri tað, ið uttan stóran kostnað kann gerast so, at ein hópur av skipum kunnu leggja at enda í enda, liggur ein stór flóta, ið ein lítill býur kann verða bygdur á, um tað skal vera. Mær tykir, at staturin skal gera tað sındrið, ið kreyst fyrri at fáa hetta atleggingarpláss fullfíggað, og at føroyingar nú beinanvegin skulu krevja lendið oman fyrri. Tað, ið norðmenn undir donskum eitifelag hava bygt av hús-

um, skaðar einki. Eru tey tilætlaðu oljubingi sett til bága fyrri útbyggjan, megu tey flytast.

Nú eg var niðri, talaði eg við statsministaran um hetta, og eg havi skrivliga sagt mina meining við aðrar, ið hava við grønlandsmálið at gera, og til tingið er sjálvandi eisini skrivað ein frágreiðing og settur upp ein plánu fyrri framtíðarútbýgging av okkara interessum í Føroyingahavnini.

Tað er av sonnum harmiligt at vita sær, at hetta góða pláss skal vera gloppið okkum av hondum, og at vit nú skulu noyðast at stríðast fyrri at koma framat tí. Her skuldu føroyingar verið fyrstir.

Hin føroyska nevndin, ið nú er afturkomin, hevur ikki annað úrslit av ferð síni enn tað, Dam var komin til; men teir tykjast vilja lata tað besta plássid í Føroyingahavnini av hondum uttan at mótmæla. Tað er bara tað, at Dam hevur longu lagt spurningin fyrri rætta »forum«, ið einans kann rætta skeivan, um hann yvirhøvur kann verða rættaður.

Nú má tingið handla skjótt og væl.

Grønland eigur kanska teir størstu kjansirnar at bjóða okkum føroyingum.

Og so hugsa sær, at fólka-flokkurin legði grønlandsmálið burtur úr stevnuskrá síni. Men loysing og vinnurættindi í Grønlandi sita heldur ikki saman.

Grønlandsrættindi eru knýtt til felagsskapin við Danmark.

Hesin veruleiki eigur at standa hvørjum fiskimanni fullkomuliga klárur.

BALKAN

Uttanríkisráðharri Bevin hevur samráðst við aðrar bretska ráðharrar um spurningar viðvíkjandi Grikkalandi og Albaníu.

Teir bretska ráðharrarnir óttast fyrri, at ilt fer at standast av teirri stóðu grikska ríkisstýrið hevur tikið til spurningin viðvíkjandi uppreisnarmonnum, ið flyddir eru inn um hitt alban-

ska landamarkið. Grikska stjórnin vil ikki vikja frá sjónarmiði sínum og sigur, at tað er avgjört neyðugt, at hon letur herar sínar elta teir flyggjandi uppreisnarmenninar inn um alban-ska landamarkið, um teir aftur gera álop á Grikkaland hadani og verða slignir. Bretlendingar siga, at slik framferð vil gera Balkanspurningin enn meir flóktan og hættisligan, enn hann higartil hevur verið.

Timbur til Bretlands...

Nakað arbeiðsloysi hevur verið millum træsmiðir í Bretlandi vegna timburtrot. Breta stjórnin segði ígjár frá, at Bretland skuldi keypa triggjar ferðir so nógv timbur frá Ruslandi árliga sum teir higartil hövdu keypt.

Pundið missur ikki virði...

Mikið hevur verið røtt um í seinastum, at enska sterlings-pundið skuldi setast í lægri virði. Serliga hava sterkar røddir í USA kravt hetta. Ígjár frættist frá bretska ráðharrinum Bevin og Cripps, ið samráðst hava við amerikanskar ráðharrar í Washington um dollartrot Bretlands og eina möguliga lækkan av bretska pundinum, at fingin er í lag ein fyrbils dollarskipan, og at enska ráðharrarnir ikki vildu ganga við til lækkan av pundinum.

Tjekkar og pávin

Nakað síðani frættist, at pávin hevði noktað kommunistiskum álitismonnum kirkjugongd í Tjekkoslovakíunum. Teir vórðu bannsettir. Tjekkisku prestarnir hava kortini ikki fylgt hesum pávabóði út í odd og egg; teir hava einans noktað kommunistunum skriftarmál.

Kommunistaflókkurin hevur nú valt ein hóp av agentum, ið við at søkja skriftarmál skulu fáa klárlagt, hvørjir prestar, ið visa teir frá sær. — So har kann væntast, at stríðið millum kommunistar og kirkju fer at harðna.

Vesturtýskland

Hósdagin varð dr. Konrad Adenauer valdur til kanslara fyrri Vesturtýskland. Dr. Adenauer var millum bardagarnar borgmeistari í Köln. Hann er kristiligur demokrat.

Javnaðarmenn og kommunistar stemmaðu ikki uppá Adenauer. Hin nýggi kanslarin væntaði at tað skuldi eydnast honum at gera ministaralistan lidnan ígjár.

Adenauer er 73 ár.

Amerikuhandilin

Síðsta fjórðingsár seldi USA fleiri vörur og keypti færri í samhandli við Europu enn í fyrra fjórðingsárinum.

Í USA verður nógv funnist at stjórni, tí hon loyvir so stórar innflytan av europeiskum vörum, serliga enskum. Sagt verður, sum eisini rætt kann vera, at henda innflytan skapar arbeiðsloysi í USA.

Føroyskir pengaseðlar

Landstýrið hevur boðið út til kappingar tekning av nýggjum føroyskum pengaseðlum.

Manntal

Føroyar skulu nú aftur setast í manntal. Fólkateljing verður 1. oktober í ár. Henda fólkateljing stendur í samband við samtyktina um stovnan av fólka-registari í Føroyum.

Merking av húsum í Havn

Tórshavnar býarstýri samtykti nakað síðani, at húsin í Havn skuldu talmerkjast, so fólk kundu skriva bústað sin bæði við gøtunavni og húsnúmeri, eins og gjørt verður aðrastaðni.

Skeltini, ið nýtast skulu er ikki liðug enn, og letur kommunustýrið tí byrjars mála nummar á húsin. Hetta arbeiði byrjar í næstu viku.

Grótbrotið

Tórshavnar kommuna átti at skunda sær at fingið uppafstur gyrðingina millum Skansavegin og grótbrotið, áðrenn har verður skaði, so árent har er.